

0058-60860

๕๖๖๐๓

@ ๕๖.๕๐

ศูนย์ข้อมูลภาคเหนือ

สถาบันวิจัยและพัฒนา

โครงการจัดการเกษตรที่เหมาะสม

และ

โครงการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีธรรมชาติ

สถาบันแมคเคนเพื่อการฟื้นฟูสภาพ

นาธาน นอลล์ มาร์ธา นอลล์
คามาร์ โรเบิร์ต สันธุ์ สโรบล

รายงานวิจัยฉบับที่ 67

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยพายัพ

เชียงใหม่

โลกในปัจจุบันเปรียบเสมือนระบบขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงและพึ่งพากัน ซึ่งเป็นการแสดงถึงขบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารตลอดจนระบบการควบคุมและปฏิกิริยาสะท้อนกลับ เช่นที่ DAVID KORTEN กล่าวไว้ว่า "โครงการพัฒนาชนบทที่ประสบความสำเร็จ ควรตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับประโยชน์ซึ่งเหมาะสมทั้งในด้านเวลาและสถานที่ และโครงการจะคล่องตัวได้ด้วยการทำงานอย่างกล้าหาญในการที่จะปรับให้มีความสมดุลระหว่างรูปแบบของกิจกรรมกับความต้องการของผู้รับผลประโยชน์และความสามารถจริงขององค์กรต่อการให้บริการ ความสำเร็จเหล่านี้จะบรรลุได้ด้วยกรรมวิธีในการเรียนรู้และการทดสอบของนักพัฒนาที่สามารถสนองตอบโดยตรงต่อความต้องการของผู้รับประโยชน์"

การประเมินผลโครงการ เป็นเครื่องมือในการวัดที่ผู้บริหารใช้ในการพิจารณาโครงการว่ากำลังดำเนินตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่ และบางครั้งผู้บริหารก็ให้การประเมินผลเป็นแนวทางกำหนดนโยบายการเปลี่ยนแปลงแผนการหรือการขยายตัวของกิจกรรมในอนาคต แต่ควรระลึกว่าการประเมินผลนั้นเป็นเพียงเพื่อให้เห็นภาพรวมของโครงการเท่านั้น ไม่อาจทำให้เข้าใจหรือรู้ซึ่งถึงรายละเอียดที่ซับซ้อนของสถานการณ์ได้ แต่อย่างไรก็ดีแม้ว่าจะมีข้อจำกัดในการทำงานก็ตาม ทางคณะผู้ประเมินก็หวังว่าข้อสรุปและคำแนะนำของการประเมินอาจช่วยให้โครงการดำเนินไปตามเป้าหมายและเพิ่มคุณภาพประสิทธิภาพให้สูงขึ้น

คณะผู้ประเมินกิจกรรมของสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยพายัพ ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของแผนกพัฒนาหมู่บ้าน (VES) ทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีและใคร่ขอขอบพระคุณคุณ KLAUS PRINZ ออริเชียร์ แชนซุส และคุณรัชกร อู่แสง เป็นอย่างสูงในการอำนวยความสะดวกประสานงานภาคสนามที่จำเป็นต่อการประเมินผลเป็นอย่างดี นอกจากนี้คณะผู้ประเมินขอขอบคุณนักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพ ที่มีส่วนช่วยเหลืออย่างแข็งขันในการสัมภาษณ์ในภาคสนามการประเมินนี้ ไม่อาจประสบความสำเร็จได้หากปราศจากความช่วยเหลือของ เกษตรกรผู้ร่วมกิจกรรม ที่ได้สละเวลาตอบคำถามในการสัมภาษณ์

สุดท้ายนี้ คณะผู้ประเมินใคร่ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประเสริฐ หันธชาติ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยพายัพ เป็นอย่างยิ่งที่ให้โอกาสและสนับสนุนในการประเมินนี้ รวมทั้งได้ให้คำแนะนำต่าง ๆ ที่เต็มไปด้วยสาระประโยชน์ต่อการดำเนินงานจนได้บรรลุผลสำเร็จ

นาธาน นอลล์ มาร์ธา นอลล์
กลามาร์ โรเบิร์ต สันต์ สโรบล

	หน้า
คำนำ.....	ก
สารบัญ.....	ข
สารบัญตาราง.....	ค
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมา.....	4
วัตถุประสงค์ของการประเมินผล.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินผลกิจกรรม.....	5
ระเบียบวิธีการวิจัยประเมินผล.....	5
บทที่ 2 ลักษณะทั่วไปของประชากร.....	8
1. ประวัติการอพยพโยกย้ายของครัวเรือนในหมู่บ้านตัวอย่าง..	8
2. ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้าน.....	9
3. พื้นที่เฉลี่ยที่ใช้ในการเพาะปลูกของแต่ละหมู่บ้าน.....	11
4. รายได้จากการเพาะปลูกเฉลี่ยต่อไร่และรายได้เฉลี่ยของหมู่บ้าน.....	12

	หน้า
บทที่ 3	
โครงการสาธิตการเกษตรที่เหมาะสม (OFDP)	15
วัตถุประสงค์ของโครงการ.....	15
กิจกรรมของโครงการ.....	16
พื้นที่โครงการ.....	16
การดำเนินงานของโครงการสาธิตการเกษตรที่เหมาะสม.....	17
ทัศนคติของเกษตรกรต่อโครงการสาธิตการเกษตรที่เหมาะสม..	30
ผลกระทบของโครงการสาธิตการเกษตรที่เหมาะสม.....	46
ข้อเสนอแนะ.....	54
บทที่ 4	
โครงการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีธรรมชาติ.....	56
วัตถุประสงค์ของโครงการ.....	56
กิจกรรมภายใต้โครงการ.....	56
พื้นที่โครงการ.....	57
การประเมินผลโครงการ.....	58
1. การริเริ่มโครงการ.....	58
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสาธิตของโครงการ.....	59
3. การได้รับความช่วยเหลือจากโครงการ.....	59
4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการ.....	60
5. การปรับเปลี่ยนวิธีการและการให้คำแนะนำต่อกลุ่ม เกษตรกรอื่น.....	60

	หน้า
บทที่ 5	
ข้อเสนอแนะ	
การบริหารแผนกพัฒนาหมู่บ้าน.....	62
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	62
ภาคผนวก	
ภาคผนวก I	
ตารางสถิติการเพาะปลูกพืชชนิดต่างๆและความคิดเห็น	64
ของเกษตรกรต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาผลผลิต	
และราคาปัจจัยในการผลิต	
ภาคผนวก II	
ตารางแสดงการใช้แรงงานทางการเกษตร	91
ภาคผนวก III	
ตารางแสดงจำนวนวิธีการที่ใช้ในการเกษตรอนุรักษ์	96
ภาคผนวก V	
วิธีการต่างๆ ที่ใช้ในการเกษตรอนุรักษ์ของโครงการ	99
บรรณานุกรม	105

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1	ประวัติการอพยพ โยกย้ายของครัวเรือนในหมู่บ้าน..... 8
ตารางที่ 2	ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้าน..... 10
ตารางที่ 3	พื้นที่เฉลี่ยที่ใช้ในการเพาะปลูกของแต่ละหมู่บ้าน..... 11
ตารางที่ 4	รายได้จากการเพาะปลูกเฉลี่ยต่อไร่..... 13
ตารางที่ 5	รายได้เฉลี่ยของแต่ละหมู่บ้าน..... 14
ตารางที่ 6	วิธีการเกษตรที่เหมาะสมที่ใช้ในแต่ละหมู่บ้าน..... 18
ตารางที่ 7	วิธีการเกษตรที่เหมาะสมของโครงการจำแนกตามกลุ่มกิจกรรม..... 25
ตารางที่ 8	สรุปวิธีการเกษตรที่เหมาะสมที่ใช้ในแต่ละหมู่บ้าน..... 26
ตารางที่ 9	การได้รับปัจจัยการผลิตของเกษตรกรจากแผนพัฒนาหมู่บ้าน..... 29
ตารางที่ 10	การลงทะเบียนเป็นเกษตรกรของแผนพัฒนาหมู่บ้าน..... 30
ตารางที่ 11	ประโยชน์ที่ได้รับจากวิธีการเกษตรที่เหมาะสมของโครงการ OFDP.. 31
ตารางที่ 12	ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้วิธีอนุรักษ์..... 38
ตารางที่ 13	ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการที่ใช้การเกษตรที่เหมาะสมจำแนกตามวิธีการอนุรักษ์..... 41
ตารางที่ 14	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ในกลุ่มเกษตรกร..... 43
ตารางที่ 15	วิธีการเผยแพร่ความรู้ที่กลุ่มเกษตรกรได้รับ..... 44
ตารางที่ 16	ความเพียงพอที่เกษตรกรได้รับการฝึกอบรมของโครงการ OFDP... 45
ตารางที่ 17	ความคิดของเกษตรกรที่จะเผยแพร่วิธีการที่เหมาะสมที่ได้รับให้แก่กลุ่มเกษตรกรอื่น..... 45
ตารางที่ 18	ความคิดที่จะใช้วิธีการเกษตรที่เหมาะสมจำแนกตามกลุ่ม..... 48

ตารางที่ 19	การเปลี่ยนแปลงของต้นทุนการผลิตทางการเกษตร เมื่อใช้วิธีการเกษตรที่เหมาะสม.....	50
ตารางที่ 20	การเปลี่ยนแปลงรายได้ของครอบครัวเมื่อใช้วิธีการเกษตรที่เหมาะสม.....	50
ตารางที่ 21	การเปลี่ยนแปลงการใช้แรงงานเมื่อใช้วิธีการเกษตรที่เหมาะสม.....	51
ตารางที่ 22	การวางแผนในการขยายงานเกษตรกรรมโดยใช้วิธีการเกษตรที่เหมาะสม.....	52
ตารางที่ 23	ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้วิธีการเกษตรที่เหมาะสม.....	53

PAYAP UNIVERSITY